

December 2014

FOAs bemærkninger til ressourceforløb og anvendelse heraf

Til brug for foretræde for Folketingets Beskæftigelsesudvalg den 17. december 2014

Med førtidspensionsreformen har kommunerne fået et nyt redskab til at rehabilitere borgere, der ellers er i risiko for at ende på førtidspension. Ved at gennemgå 1 til 5-årige tværfaglige ressourceforløb skal personer med komplekse og sammensatte problemer udvikle deres ressourcer for derved at forbedre mulighederne for at komme i uddannelse eller arbejde og blive selvforsørgende. Et tiltag som FOA ser positivt på.

Efter en temmelig sløv start er kommunerne langsomt ved at blive bedre til at tilkende ressourceforløb, om end der stadig er et stykke til målet. Desværre oplever medlemmer af FOA, som er så heldige at have fået tilkendt et ressourceforløb, at de er reelt meningsløse. Enten er forløbet yderst tyndt i indsatsdelen, eller også er det blot en gentagelse af forløb de allerede har gennemgået via en aktiv beskæftigelsesindsats. Ligeledes oplever FOA medlemmer, der overhovedet ikke føler sig inddraget i forløbet, hvilket ellers tillægges stor vægt i loven og dennes intentioner. Det betyder, at den enkelte får sværere betingelser for at tage ejerskab for den indsats de skal indgå i. FOA er i den forbindelse vidende om, at der i forliget om reformen blev afsat midler til at gennemføre implementeringsprojekter, heriblandt med empowerment og det gode ressourceforløb. Desværre ser FOA også sagsprocesser og ressourceforløb, der ikke lever op til lovens intentioner i de kommuner, der deltager i sådanne forsøg. De nuværende tiltag er ikke tilstrækkelige.

Når FOA læser Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekrutterings status på implementeringen af reform af førtidspension og fleksjob, lægges der stor vægt på at sikre de overordnede reformmål: At begrænse adgangen til førtidspension, og at flest muligt skal i arbejde og forsørge sig selv. Men imellem de to led bør et velfærdssamfund sikre en ordentlig og værdig hjælp til at blive selvforsørgende for de mest udsatte. Visse kommuners anvendelse af ressourceforløb er så langt fra reformens intentioner, at FOA vil opfordre Folketinget til at foretage indgreb, der sikrer, at loven og dens intentioner opfyldes.

Problemer med ressourceforløb

I § 68 a i lov om en aktiv beskæftigelsesindsats med tilhørende forarbejder og i 'bekendtgørelse om rehabiliteringsplan og rehabiliteringsteamets indstilling om ressourceforløb, fleksjob, førtidspension', er der en nærmere udmøntning af ressourceforløbenes tilrettelæggelse og proces. I nedenstående skitserer FOA, hvor de nævnte retsfor skrifter ikke efterleves.

Der tilkendes for få ressourceforløb

Det problematiske ved reformen af førtidspension er bl.a., at der er blevet tilkendt alt for få ressourceforløb. I 2013 blev der tilkendt 2.154. Det lever langt fra op til målsætningen på 14.500. I 2014 er antallet af ressourceforløb indtil videre langsomt stigende i forhold til reformens første år, men med 6.412 forløb i september 2014 er der stadig et stykke vej til målet.

Når reformen af førtidspension nedbringer antallet af personer, der får tilkendt førtidspension og dermed en højere ydelse, men ikke tilsvarende får rehabiliteret den gruppe, der burde have et ressourceforløb, er der flere mennesker, som skal leve med en lavere eller ingen ydelse – og som ikke får den indsats, de har brug for.

Man kan ikke søge om at få ressourceforløb

FOA har medlemmer, som ikke bliver tilbudt ressourceforløb, selvom de lever op til kriterierne for det. Det er typisk medlemmer, der er forsørget af ægtefællen, og som derfor ikke er en udgift for kommunen. Da det ikke er muligt at søge om eller klage over ikke at få et ressourceforløb, lades de i stikken uden hjælp til at bringe dem videre.

Det betyder, at de politiske og økonomiske prioriteringer i den enkelte kommune har afgørende betydning for om der tilbydes en indsats og hvordan kvaliteten af denne er. Den enkelte borger kan ikke søge om en indsats og kan ikke klage over sit ressourceforløb. Det svækker retssikkerheden og giver ulighed for loven.

Ressourceforløb med yderst beskedne indsats

FOA får henvendelser fra medlemmer, hvis ressourceforløb er yderst sparsomme og med tvivlsomme perspektiver. For de medlemmer der rent faktisk er kommet i ressourceforløb, erfarer FOA, at nogle er tæt på at være reelt indholdsløse.

Eksempler på ressourceforløb fra FOA medlemmer:

1. Et forløb består i, at personen skal gå i svømmehal en gang om ugen, selvom det var en aktivitet, der var i gang før forløbet startede.
2. Et andet forløb består i at få en samtale med sin sagsbehandler hver anden måned i 5 år. Samtalerne skal afholdes under alle omstændigheder, så dette forløb indeholder ingen aktiviteter.
3. Et tredje forløb består i at gå tur med en mentor to gange om ugen – selvom personen i forvejen selv går tur hver dag.

Problemet er, at en dårlig indsats vil fastholde modtagerne på en lavere ydelse, som de reelt ikke har nogen udsigt til at blive hjulpet væk fra. De har ingen mulighed for at søge om en anden indsats, men er tvunget til at efterleve anvisningerne, der føles uden perspektiv og respekt for den enkelte.

Det betyder, at indsatsen er spild og blot holder personer med komplekse og sammensatte problemer hen på en lavere ydelse end de tidligere kunne have fået. Det giver et u hensigtsmæssigt ressourcetræk for den offentlige økonomi, Det betyder et pres og en stressbelastning der blokerer for en positiv udvikling hos den enkelte.

Indtrykket af de manglende eller indholdsløse ressourceforløb bekræftes af evalueringen som konsulentbureauet MPLOY har foretaget for Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering (2013). Undersøgelsen viser, at den indsats, der ligger efter indstillingen /mødet i rehabiliteringsteamet, er den, der halter mest. Kommunerne har altså problemer med at føre den individuelt tilrettelagte, koordinerede og tværfaglige indsats for borgeren ud i livet.

Kommunerne fortæller, at det er en forholdsvis smal gruppe af borgere, der modtager ressourceforløb. Årsagen er bl.a. kommunens usikkerhed omkring:

- hvad en større målgruppe vil betyde for trækket på ressourcerne
- hvorvidt der reelt er mulighed for at tilbyde målgruppen en tværfaglig indsats
- hvilke resultater og effekter, der kan forventes af indsatsen.

FOAs medlemmer oplever også, at de i et ressourceforløb skal gennem de samme tilbud som de allerede har deltaget i under den aktive beskæftigelsesindsats. FOA får indtryk af et

ressourceforløbscirkus der har afløst et aktiveringscirkus. Når der endvidere ikke er begrænsninger på antallet af ressourceforløb, kan kommunen i princippet blive ved i det uendelige og dermed holde en gruppe mennesker uafklarede på en lav ressourceforløbsydelse gennem mange år.

Løsningsforslag: For at tilskynde kommunerne til at give tilstrækkelige og relevante ressourceforløb, kan kommunernes incitamenter fremmes ved at yde højere refusion på ressourceforløbsydelse og indsatser i ressourceforløb.

Løsningsforslag: For at forhindre, at en person kan blive tilkendt mange på hinanden følgende ressourceforløb med det samme indhold, bør der sættes en grænse for, hvor længe en person kan være i ressourceforløb

Til sidst et eksempel på et ressourceforløb, der illustrerer flere problemer med ordningen

PIA

Pia er en 50-årig kvinde, som er uddannet social- og sundhedshjælper og har arbejdet som sådan i 22 år. I januar 2012 blev hun sygemeldt efter en arbejdsskade – et tungt løft, som gav hende et knæk i ryggen. Hun har været i et langvarigt forløb på en smerteklinik med det formål at finde et passende medicineringsniveau. Pia har efterfølgende været i arbejdsprøvning, som har vist en meget lille arbejdssevne på få timer om ugen. Både Pias egen læge og smerteklinikken har udtalt, at Pia ikke har mulighed for at forbedre sin arbejdssevne yderligere.

Kommunen vurderede derefter, at Pia skulle i et ressourceforløb, hvor hun skulle gå til psykolog for at blive bedre til at tackle sine smerter. Kommunen mente, at Pia selv skulle betale for dette.

Psykologen vurderede herefter, at hun ikke kunne pege på et forløb, der ville forbedre Pias arbejdssevne.

Pia ønskede et fleksjob, men det kan man ikke selv søge om. Pia har været i et ressourceforløb, hvor hun skulle igennem samme forløb, som hun havde deltaget i via Smerteklinikken. Hun er gået ned i ydelse fra sygedagpenge til ressourceforløbsydelse. Pia kan klage over, at hun skulle gå til psykolog i ressourceforløbet, men hun skal deltage, indtil der ligger en afgørelse fra Ankestyrelsen. Ellers har kommunen truet med at sanktionere hendes ydelse. Hvis kommunen havde visiteret hende til fleksjob, ville hun have haft ret til ledighedsydelse på 89 % af dagpengemax. Hvis hun får fleksjob efter at have været i ressourceforløb, har hun kun ret til ledighedsydelse på 60 % af dagpengemax.

Efter at FOA har hjulpet med at klage over, at Pia selv skulle betale for den psykologbehandling, som var indsatsen i ressourceforløbet, har kommunen nu refunderet Pias udgifter til psykolog.

Aktuelt afventer Pia et nyt møde i kommunens rehabiliteringsteam i januar 2015.

Med venlig hilsen

Mona Striib

næstformand i FOA